

A vagyontervezési jogintézményekre vonatkozó adózási szabályok – I. rész

2021.09.07.

Az utóbbi években több olyan, a vagyontervezést segítő jogintézmény is megjelent a magyar jogrendszerben, amely eddig csak külföldön működött, ott viszont több évszázados gyakorlattal. Ilyen a bizalmi vagyonkezelés, a vagyonkezelő alapítványok és a magántőkealapok. Cikksorozatunkban röviden bemutatjuk az ezen jogintézményekre vonatkozó alapvető szabályokat, az adózással kapcsolatos előírásokat pedig részletesen ismertetjük.

Bevezető

2014. évben megjelent a magyar jogrendszerben a bizalmi vagyonkezelés, a családi alapítvány, valamint a magán- és kockázati tőkealap intézménye, 2019. évben pedig megjelent a vagyonkezelő alapítvány. Ezekkel az új módszerekkel a magánszférát és annak kockázatait (például haláleset, válás) el lehet határolni az üzleti élettől, így ezek a vagyonszármazéki intézkedésekkel rendkívül jól lehet kezelni a generációs vagyonszármazékot.

Egy egyszerű példát említve, ha váratlanul meghal az a családapa, aki a cég tulajdonosa, akkor a hagyatéki eljárás befejezéséig – amely vita esetén sokáig elhúzódhat – nem jegyzik be a cégbírárságon az új tulajdonosokat, ez pedig magát a vállalkozást is veszélybe sodorhatja. Abban az esetben azonban, ha a cég üzletrészét bizalmi vagyonkezelésbe adja, akkor az üzletrész nem lesz része a későbbi hagyatéki eljárásnak, ebben az esetben ugyanis a bizalmi vagyonkezelő tulajdonol a kedvezményezettek javára. De vagyonszármazéki szempontból is komoly előnyei lehetnek egy ilyen struktúrának, ha például egy új vállalkozás indítása előtt az alapító átadja bizalmi vagyonkezelőnek az ingatlanát és egyéb értékeit akkor a cég hitelezői a vállalkozás fizetéseképtelensége esetén sem tudnak végrehajtást vezetni - a fedezetelvonó ügyletek kivételével - ezekre a vagyonelemekre.

A cikksorozatunk első részében pont a bizalmi vagyonkezelés intézményét mutatjuk be, különös tekintettel az adózási szabályokra, tekintettel arra, hogy a vagyontervezés során az egyik legfontosabb szempont az adózás, a generációs vagyonszármazék megvalósítását jelentős mértékben befolyásolja az, hogy milyen mértékű adófizetési kötelezettség kapcsolódik hozzá.

A bizalmi vagyonkezelés fogalma és alapvető szabályai

Az új Polgári Törvénykönyv (Ptk.) vezette be a magyar jogrendszerbe a bizalmi vagyonkezelést, amely egy külön nevesített szerződési típusként jelenik meg. A bizalmi vagyonkezelés alkalmas a családi vagyontervezésre a végintézkedési szabályokhoz képest sokkal rugalmasabban és komplexebben. Az öröklési szabályok alapján az örökhagyó csak arról a vagyonszármazékról rendelkezik, ami még életében megvan, a bizalmi vagyonkezelés viszont alkalmas arra, hogy a családi vagyonszármazék hosszú távú sorsa is tervezhető legyen. A bizalmi vagyonkezelést egyrészt a Ptk. XLIII. fejezete (6:310. § – 6:330. §), másrészt a Bizalmi vagyonkezelőkről szóló törvény (Bvktv.) szabályozza.

A bizalmi vagyonkezelési jogviszony szereplői a vagyonrendelő, a bizalmi vagyonkezelő és a kedvezményezett. A vagyonrendelő saját magát is kijelölheti vagyonkezelőnek vagy az egyik kedvezményezettnek. A Ptk. szerint a bizalmi vagyonkezelési szerződés alapján a vagyonkezelő a vagyonrendelő által tulajdonába adott dolgok, ráruházott jogok és követelések (kezelt vagyon) saját nevében a kedvezményezett javára történő kezelésére, a vagyonrendelő díj fizetésére köteles. A Ptk. úgy rendelkezik, hogy a vagyonrendelő és a kedvezményezett ellenőrizheti a vagyonkezelőnek a vagyonkezelés körébe eső tevékenységét, továbbá a vagyonkezelő a kötelezettségeinek a megszegéséért a kártérítési felelősség általános szabályai szerint felel a vagyonrendelővel és a kedvezményezettel szemben is.

A jogszabály szerint **a bizalmi vagyonkezelőnek titoktartási kötelezettsége áll fenn minden olyan információval kapcsolatban, amelyről vagyonkezelői megbízatása keretében szerzett tudomást.** A kezelt vagyon a vagyonkezelő saját vagyonától elkülönült vagyont képez, amelyet köteles külön nyilvántartani. A vagyonkezelő a kezelt vagyonról csak a vagyonrendelő által a vagyonkezelési szerződésben meghatározott módon dönthet. A törvény a kezelt vagyon védelme érdekében azt is meghatározza, hogy **a kezelt vagyonra a vagyonkezelő házastársa, élettársa, továbbá személyes hitelezői és a vagyonkezelő által kezelt más vagyonok hitelezői nem támaszthatnak igényt.** A vagyonkezelőnek a szerződésben foglalt feltételek teljesülése esetén a kezelt vagyont és annak hozamát ki kell adnia a kedvezményezettnek.

A bizalmi vagyonkezeléshez kapcsolódó adózási szabályok

Vagyonrendelés

A bizalmi vagyonkezelői szerződés megkötésével átszáll a vagyon tulajdonjoga a vagyonkezelőre. Az illetéktörvény (Itv.) mentesíti ezt a vagyonátadást az illetékfizetési kötelezettség alól, ugyanis úgy rendelkezik, hogy nem tárgya az ajándékozási illetéknek az állami adóhatósághoz bizalmi vagyonkezelőként bejelentett személynek a Polgári Törvénykönyv szerinti bizalmi vagyonkezelési szerződés keretében történő vagyonszerzése. Ebből az is következik, hogy amennyiben a vagyonátruházás nem ellenérték nélkül történik, akkor viszont illetékfizetési (visszterhes vagyonátruházási illeték) kötelezettség keletkezik.

Az általános forgalmi adóról szóló törvény (Áfa tv.) törvény megteremti a jogszabályi feltételeit annak, hogy a bizalmi vagyonkezelési szerződés keretében a vagyonkezelő részére történő vagyonátadás ne jelentsen magasabb általános forgalmi adó terhelést, mintha a vagyonrendelő a vagyont közvetlenül a kedvezményezett részére juttatta volna. Az **Áfa tv. szerint ugyanis nem áll be a termék értékesítéséhez fűződő joghatás a Ptk. szerinti bizalmi vagyonkezelői szerződés alapján** a kezelt vagyon bizalmi vagyonkezelő részére történő átadáskor feltéve, hogy a bizalmi vagyonkezelő:

- belföldön nyilvántartásba vett áfaalany legyen
- kötelezettséget vállal arra, hogy a szerzéshez és a szerzett vagyonhoz fűződő jogok és kötelezettségek a szerzéstől kezdődően jogutódként őt illetik és terhelik
- sem a szerzésekor, sem azt követően nincs olyan jogállása, amely természeténél fogva összeegyeztethetetlen lenne az áfakötelezettség teljesítésével

Vagyonkezelés

Előzetesen szükséges kitérni arra, hogy a Bvktv. határozza meg, hogy mikortól számít a bizalmi vagyonkezelési tevékenység üzletszerűnek. Amennyiben a bizalmi vagyonkezelő legalább két vagyonkezelési szerződést köt, akkor már üzletszerűnek minősül a tevékenysége.

Az üzletszerű bizalmi vagyonkezelő vállalkozás a társasági adó és a helyi iparüzési adó alanya – tekintettel arra, hogy csak meghatározott társasági formában végezhető - míg a nem üzletszerűen eljáró vagyonkezelő a személyi jövedelem adózás szabályai szerint is adózhat, ha természetes személyként jár el.

Az adóigazgatási rendtartásról szóló törvény (Air.) meghatározza, hogy **a bizalmi vagyonkezelési szerződés alapján kezelt vagyon önálló adóalanynak minősül.** A kezelt vagyon adózása tekintetében a bizalmi vagyonkezelő jár el.

Az Air. meghatározza a bizalmi vagyonkezelő speciális jogait és kötelezettségeit. A bizalmi vagyonkezelő a kezelt vagyon adókötelezettségeit saját nevében, a bizalmi vagyonkezelésbe adott vagyontömeg adószámának feltüntetésével teljesíti, továbbá gyakorolja a bizalmi vagyonkezelésbe adott vagyontömeget megillető jogokat. A bizalmi vagyonkezelő a kezelt vagyon adózással összefüggő iratait elkülönülten tartja nyilván. Az adóhatóság a kezelt vagyont megillető adó-visszaigénylést, adó-visszatérítést a kezelt vagyon adóügyeivel összefüggésben a bizalmi vagyonkezelő által nyitott, a saját számláitól elkülönített belföldi pénzforgalmi számla javára történő átutalással teljesíti.

A társasági adóról szóló törvény (Tao. tv.) szerint a kezelt vagyon önálló társasági adóalanynak minősül. A számviteli törvény (Sztv.) is úgy rendelkezik, hogy a kezelt vagyonra a törvény vállalkozóra vonatkozó szabályait kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy a kezelt vagyon beszámolási és könyvvezetési kötelezettségét a bizalmi vagyonkezelő - kezelt vagyonként elkülönítve - teljesíti. A Tao tv. szerint nem kell a kezelt vagyon után társasági adót fizetni abban az esetben, ha a vagyonrendelő és a kedvezményezett is természetes személy, valamint csak befektetett pénzügyi eszközök, követelések, értékpapírok vagy pénzeszközök átvétele, birtoklása, hasznainak szedése révén szerzett bevételt.

A Tao tv. értelmében a természetes személy vagyonrendelővel kötött bizalmi vagyonkezelési szerződés alapján a vagyonkezelő által természetes személy kedvezményezett javára kezelt vagyon esetén a bizalmi vagyonkezelő adóbevallás helyett az adóévet követő év május 31-éig - bevallást helyettesítő nyomtatványon - nyilatkozatot tesz, ha az adóévben bevételt nem szerzett, vagy az adóévben csak olyan bevételt szerzett, amelynek alapján adómentesség illeti meg.

A bizalmi vagyonkezelésbe adott vagyontömeg, nem minősül olyan, az Áfa tv. szerinti jogképes szervezetnek, mely saját neve alatt gazdasági tevékenységet folytat, így **a kezelt vagyon az általános forgalmi adó rendszerében nem tekinthető adóalanynak.** A kezelt vagyon áfaalanyiságának hiányában, **a vagyontömeg vagyontárgyaival folytatott gazdasági tevékenység tekintetében a bizalmi vagyonkezelő válik adóalannyá,** így a vagyontárgyak kezelésével összefüggésben felmerülő áfakötelezettséget a vagyonkezelő saját nevében teljesíti.

Vagyonkiadás

A kedvezményezett a vagyonkezelési szerződésben meghatározott feltételek esetén igényt tarthat a kezelt vagyronra és/vagy a tőke hozamára. **Eltérő adózási szabályokat kell alkalmazni attól függően, hogy tőkét vagy hozamot adnak-e a kedvezményezett részére.**

A személyi jövedelemadó törvény (Szja tv.) szerint adómentes a bizalmi vagyonkezelési szerződés alapján a vagyonkezelő által a kezelt vagyron (ide nem értve az említett vagyron hozamait) terhére a kedvezményezett magánszemély részére juttatott vagyroni érték, nem alkalmazható ez a rendelkezés, ha a kedvezményezett magánszemély e jogállását valamely tevékenység, dolog átruházása vagy szolgáltatás nyújtása ellenértékeként, vagy azzal összefüggésben szerezte, továbbá nem alkalmazható e rendelkezés akkor sem, ha a kifizető nyilvántartása alapján a hozamok nem különíthetők el a kezelt vagyrontól. **A személyi jövedelemadó mentesség feltétele tehát, hogy a tőke kiadása ingyenesen történjen és hogy a hozamok elkülöníthetők legyenek a kezelt vagyrontól.**

Az Szja. tv szerint, **ha a hozam kiadása természetes személy kedvezményezett részére történik, akkor a hozamot osztaléknak kell tekinteni**, amely után a kifizetőnek személyi jövedelemadót és szociális hozzájárulási adót kell fizetnie. A Szja tv. egy kedvező lehetőséget határoz meg, amikor előírja, hogy **nem kell jövedelemként figyelembe venni az osztalékból azt a részt, amelynek forrása tartós befektetési szerződésből származó hozam**. Abban az esetben, ha viszont a kedvezményezett gazdasági társaság, akkor a hozam egyéb bevételek minősül és így társasági adó fizetési kötelezettség kapcsolódik hozzá.

Tekintettel kell lenni a kedvezményezett adóhonosságára is, ugyanis **külföldi adózó esetén meg kell vizsgálni az adott külföldi ország és Magyarország közötti kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezményt** és ezt követően derül ki, hogy mekkora mértékű személyi jövedelemadót kell levonni a kifizetett hozamból. A szociális hozzájárulási adóról szóló törvény viszont mentesíti a szociális hozzájárulási adófizetési kötelezettség alól a külföldi természetes személy részére kifizetett osztalékokat.

A kedvezményezettnek főszabály szerint ajándékozási illeték fizetési kötelezettsége keletkezik, kivéve, ha a tőkét a vagyonrendelő szerzi meg, akkor is, ha ez a vagyonszerzés kedvezményezettként történik. Ezen túl az Itv. illetékmentességi szabályai is alkalmazhatóak. Az Itv. értelmében a kezelt vagyron és annak hasznai kedvezményezett általi megszerzését az illetékkötelezettség vonatkozásában úgy kell tekinteni, mintha a kedvezményezett a kezelt vagyront és annak hasznait közvetlenül a vagyonrendelőtől szerezte volna. Nem ingyenes ügylet esetén, tehát ha a vagyonátruházásért cserébe ellenértéket fizetnek, akkor a kedvezményezett visszerhes vagyonátruházási illetéket köteles fizetni.

Az Áfa törvény szabályozása értelmében **a tőke és a hozam kiadása áfafelszámítási kötelezettséggel járhat a vagyonkezelő részéről, abban az esetben, ha a vagyonkezelő áfaalanynak minősül**. A kezelt vagyronnak vagy a vagyron hasznának a kiadása nem jár áfa fizetési kötelezettséggel, ha a vagyonrendelővel megegyező kedvezményezett részére történik.

Összefoglaló

A bizalmi vagyon kezelés a **generációs vagyontranszfer** és **vagyon védelem** mellett alkalmas a **családi vagyontervezésre** a végintézkedési szabályokhoz képest sokkal rugalmasabban és komplexebb módon. Mindezek túl **ezt a jogintézményt befektetési céllal is lehet alkalmazni**. A bizalmi vagyonkezelés továbbá **alkalmas hatékony adótervezésre is**, cikkünkben ehhez igyekeztünk segítséget nyújtani, azzal, hogy bemutattuk a legfontosabb adózási szabályokat.

Cikksorozatunk következő részében a vagyonkezelő alapítványra vonatkozó szabályokat mutatjuk be.

Reméljük, hogy az összefoglalónkat hasznosnak találta. Bármilyen kérdés esetén állunk szíves rendelkezésére, keressen minket bizalommal!

További információ:

Farkas Tamás
okl. közgazdász, adótanácsadó
mobil: +36 70 381 0530
e-mail: farkas.tamas@eccconsulting.hu